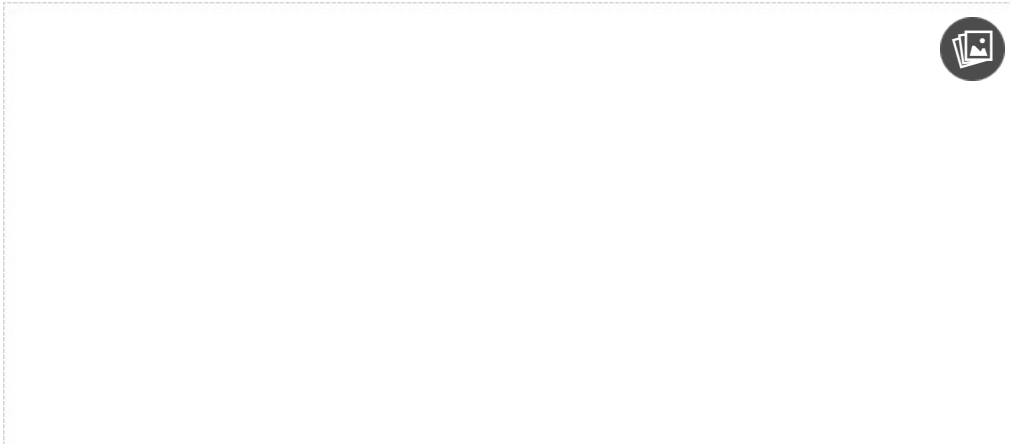

Bloedbad op de Dam. Achtergebleven Duitsers schoten op 7 mei 1945 op feestende menigte.

beeld anefo / Willem van de Poll en wikimedia

04 mei 2019, 03:00

Willem Bouwman

Wij geven 5 artikelen per maand cadeau. Dit is nummer 1.

We kunnen onze verhalen alleen maken als betalende leden ons steunen.
Vind je christelijk betrokken journalistiek ook belangrijk?

Sluit je nu aan →

vanaf € 3,25 per week

Op de plek van de nationale dodenherdenking, de Dam in Amsterdam, kwamen op 7 mei 1945 ruim dertig mensen om het leven. Nazaten van een van de slachtoffers leggen vanavond een krans bij het Nationaal Monument.

► Amersfoort

De Dam in Amsterdam is de plek waar sinds 1956 de nationale dodenherdenking plaatsvindt. De Dam zelf heeft ook een oorlogsverleden. Op 15 mei 1940, een dag na de Nederlandse capitulatie, trokken gemotoriseerde Duitse troepen via de Dam de stad in, gadeslagen door duizenden Amsterdammers. De meeste Amsterdammers keken gelaten. Een enkeling wuifde, soms wuifde een Duitse soldaat terug. Op de Dam nr. 4, nu een filiaal van modeketen H&M, was in de oorlog een kantoor van de SS gevestigd. Nederlandse mannen konden zich er melden voor de strijd aan het Oostfront. 'In den strijd voor Europa, tegen het bolsjewisme', stond er op de gevel.

Maar het bekendst werd de Dam door een dramatische gebeurtenis op 7 mei 1945. Officieel was Nederland toen al bevrijd, want op 5 mei hadden de Duitsers zich overgegeven. Zo eenvoudig als het leek, was het niet. In het westen van Nederland waren nog 120.000 Duitsers gelegerd en was geen bevrijder te zien. Het was onduidelijk wie er de orde moesten handhaven. Waren dat de Duitsers, zo lang ze nog niet ontwapend waren? Of waren dat de Binnenlandse Strijdkrachten (BS), de verzamelnaam voor alle, vaak zeer uiteenlopende verzetsgroepen onder leiding van prins Bernhard?

In Amsterdam had de commandant van de BS, Carel Overhoff, de zaken niet op hun beloop gelaten. Reeds in april had hij overleg gevoerd met Hans Schröder, de commandant van de Duitse troepen in de hoofdstad. Schröder had de Binnenlandse Strijdkrachten in Amsterdam, op papier vijfduizend man, als reguliere strijdmacht erkend. Vooralsnog mochten ze geen wapens dragen.

Het overleg was nuttig, want de nervositeit onder de Amsterdammers groeide naarmate de bevrijding naderbij kwam. Op 29 april, toen de geruchten over capitulatieonderhandelingen de stad bereikten, gingen Amsterdammers dansend en musicerend de straat op, tot de Grüne Polizei, de gevreesde Duitse politie, hen met waarschuwingsschoten het huis injoeg.

Na het bekend worden van de capitulatie, op vrijdag 4 mei om negen uur 's avonds, was er geen houden meer aan. Op straat werden vreugdevuren ontstoken, vlaggen wapperden overal, ook al werd de capitulatie pas de volgende ochtend, zaterdag 5 mei, van kracht. Die dag werd er vanuit het wervingskantoor van de SS op de Dam op het publiek geschoten. Er viel een dode. Bij inval van de Grüne Polizei in de Valkenburgerstraat kwamen 's avonds vier BS'ers om het leven.

Het kon nog erger, bleek op maandag 7 mei. Na berichten dat de Canadezen hun intocht zouden maken en op de Dam ontvangen zouden

worden, waren duizenden Amsterdammers naar de Dam getrokken. De BS'ers droegen inmiddels wapens; van de landelijke leiding hadden ze daarvoor toestemming gekregen. Om één uur 's middags trok een Britse verkenningseenheid de stad binnen, maar die vertrok weer snel. De intocht van de Canadese hoofdmacht liet nog op zich wachten.

Het feestgedruis op de Dam hield aan, tot er even na drie uur 's middags werd geschoten vanuit de Groote Club, een gebouw naast het Paleis op de Dam, op de hoek van de Kalverstraat. Manschappen van de Duitse marine hadden zich in de Groote Club verschanst en schoten op de feestende menigte. Er volgde een vuurgevecht tussen BS'ers en Duitse militairen, minstens een uur lang. Na afloop telde men tientallen doden. De gebeurtenis staat bekend als 'het drama op de Dam'.

namen en gezichten

Het was het laatste grootste bloedbad op Nederlandse bodem, schrijft Norbert-Jan Nuij in *Drama op de Dam. 7 mei 1945*, dat hij samen met Ludmilla van Santen schreef. Het drama werd nooit goed uitgezocht, de overheid liet het liever rusten, omdat andere zaken aandacht vroegen, zoals de voedselvoorziening, de vervolging van landverraders en het herstel van de rechtsorde. De vraag naar oorzaak en schuld van het Dam-drama bleek ook niet eenvoudig te beantwoorden. Duitse militairen wilden zich niet door BS'ers laten ontwapenen. BS'ers vonden het onverteerbaar, dat er na de bevrijding nog gewapende Duitsers door de stad liepen.

Het precieze aantal slachtoffers was jarenlang onduidelijk. Meestal werd er gesproken van 22 doden. Recent onderzoek, uitgevoerd door de Stichting Memorial, wijst uit dat er minstens 32 doden vielen. Namens de Stichting zochten Nuij en Van Santen, bijgestaan door Joke Andriessen, naar de namen van de slachtoffers en hun nabestaanden. Zij spraken talrijke overlevenden, deden archiefonderzoek, en trokken feiten en herinneringen na. De slachtoffers kregen een naam en een gezicht. Hun portretten en levensverhalen zijn te zien en te lezen in *Drama op de Dam. 7 mei 1945*.

Dankzij de Stichting Memorial hebben de slachtoffers een plaats in de herinnering aan de oorlog gekregen. Op 7 mei 2015, zeventig jaar na het drama, werden hun namen plechtig voorgelezen door burgemeester Eberhard van der Laan, tijdens een herdenkingsbijeenkomst in de Nieuwe Kerk. Op 7 mei 2016 werd er aan de noordzijde van de Dam een monument voor de slachtoffers onthuld.

Vanavond, na de twee minuten stilte, leggen de dochter en de kleinzoon van een van de slachtoffers, Hendrina Koper, een krans bij het Nationaal Monument op de Dam, op de plek waar het drama zich bijna 74 jaar geleden voltrok.

[Informatie over Stichting Memorial en het boek Drama op de Dam: de-dam-zevenmei1945.nl](#)

© 2019 ND | [Algemene voorwaarden](#) | [Privacyverklaring](#)

Gerealiseerd door [Liones](#)